

BÖLÜM 24

EVDE SAĞLIK HİZMETLERİNDE ENFEKSİYON KONTROLÜ

Neşe KARAKAŞ¹

24.1. Giriş

Evde bakım hizmetleri; yaşlı, engelli, kronik hastalığı olan ya da iyileşme sürecindeki kişileri yaşadıkları ortamda bağımsızlıklarını destekleyerek toplumsal entegrasyonlarını kolaylaştıran gerekli durumlarda kişisel bakım, günlük ev işleri, bakım, onarım, yemek yapma ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Evde bakım hizmetleri birey ve aileye sunulan psikososyal, fizyolojik, tıbbi destek hizmetleri ve sosyal hizmetleri içermektedir. Evde sağlık hizmetleri ise yatağa bağımlı, kronik hastalığı olan ya da ameliyat sonrası dönemde hastanelere ulaşımında güçlük yaşayan bireylere tetkik, tedavi, rehabilitasyon gibi hizmetlerin profesyonel sağlık ekibi tarafından ev ortamında verilmesidir. Türkiye’de evde sağlık hizmetlerine düzenlenmesi, mevzuatının oluşturulması ve denetiminin yapılması Sağlık Bakanlığının görevidir.

Demografik değişimler başta olmak üzere sosyal tutum, değer beklentilerdeki değişiklikler, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ve politik sebepler neticesinde günümüzde en fazla tercih edilen uzun dönem bakım modeli evde bakım hizmetleridir. Dünya çapında evde bakım hızla genişlemektedir. Benzer bir eğilim Türkiye’de de yaşlı ile kronik hastalığa sahip nüfustaki artış, bireysel bakıma yönelik toplumsal tutum, sağlık bakım teknolojisindeki gelişmeler ve kurumsallaşmış bakımı ev ortamına kaydırmayı amaçlayan politikalara bağlı olarak görülmektedir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı AD., nese.karakas@ozal.edu.tr

tadır. Özellikle günümüzde yaşanan COVID-19 pandemi süreci de evde sağlık hizmetlerinin önemini ve gerekliliğini göstermektedir. Salgın hastalıklar gibi bulaşıcı hastalıkların önlenmesi ve kontrolü de multidisipliner çalışmalar gerektirmektedir. Bu kapsamda evde bakım hizmetleri yürütülürken enfeksiyon kontrol ekipleri ile iş birliği içinde çalışılması, ulusal ve uluslararası kılavuzların takip edilmesi önemlidir.

Kaynaklar

- Akdemir N, Bostanoğlu H, Yurtsever S, Kutlutürkan S, Kapucu S, Özer Zc. Yatağa bağımlı hastaların evde yaşadıkları sağlık sorunlarına yönelik evde bakım hizmet gereksinimleri. *Dicle Tıp Dergisi*. 2011;38(1).
- Aslan Ş, Seda U, Güzel Ş. Evde sağlık hizmetleri uygulamasında Türkiye. sosyal araştırmalar ve yönetim dergisi. 2018(1):45-56.
- Aygüler E, Ayalp Mç. Türkiye'deki evde bakım aylığı düzenlemesine eleştirel bir yaklaşım. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2018;16(3):1-22.
- Bilik Ö. Klinikten eve uzanan yolculuk: ameliyat olan hastaların evde bakımı. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2017;33(1):134-47.
- Doğusan A.R. Türkiye'de evde sağlık hizmetleri ile ilgili mevzuat ve gelişimi. *Ankara Medical Journal*. 2019;19(3):684-93.
- Erşil S, Sivrikaya Sk. Kronik hastalıklarda evde bakımda hasta güvenliği. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2016;3(3):426-30.
- Fadıloğlu Ç, Ertem G, Aykar Ş. Evde Sağlık ve Bakım. Amasya: Gökteğ Yayıncılık. 2013.
- Friedman MM. Infection control update for home care and hospice organizations. *Home Healthcare Now*. 2003;21(11):753-8.
- Garg S, Kim L, Whitaker M, O'halloran A, Cummings C, Holstein R, Et Al. Hospitalization rates and characteristics of patients hospitalized with laboratory-confirmed coronavirus disease 2019—covid-net, 14 States, March 1–30, 2020. *Morbidity And Mortality Weekly Report*. 2020;69(15):458.
- Haque M, Mckimm J, Sartelli M, Dhingra S, Labricciosa Fm, Islam S, et all. Strategies to prevent healthcare-associated infections: a narrative overview. *Risk Management And Healthcare Policy*. 2020;13:1765.
- Hassan A, Aftab A. Og Riffat. Nosokomielle infektionen og deres kontrolstrategier. *Asian Pacific Journal of Tropical Biomedicine*. 2015;5(7):505-9.
- Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (2011), Sayı:27910, Son Erişim Tarihi: 14.12.2021. Şu adresten edilebilir: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110419-5.htm>.
- Huang C, Wang Y, Li X, Ren L, Zhao J, Hu Y, Et Al. Clinical features of patients infected with 2019 novel coronavirus in Wuhan. *China Lancet* 395 (10223): 497–506. 2020.
- Kavak M, Caner M. Santral kateter ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonları ve klorheksidinin etkinliği. *Cerrahi Ameliyathane Sterilizasyon Enfeksiyon Kontrol Hemşireliği Dergisi*. 2020;1(1):39-44.
- Kenneley I. Infection control in home healthcare: an exploratory study of issues for patients and providers. *Home Healthc Nurse*. 2012 Apr;30(4):235-45 doi: 10.1097/NHH.0b013e-31824adb52.
- Kok L, Berden C, Sadiraj K. Costs and benefits of home care for the elderly versus residential care: a comparison using propensity scores. *The European Journal of Health Economics*. 2015;16(2):119-31.
- Markkanen P, Quinn M, Galligan C, Chalupka S, Davis L, Laramie A. There's no place like home: a qualitative study of the working conditions of home health care providers. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*. 2007:327-37.

- Öner Cengiz H. Ventilator ilişkili pnömoninin önlenmesi/azaltılmasında hemşirelere eğitim verilmesinin önemi. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci.* 2018;10(2):138-43.
- Özkal Ögf, Yüksel Öüs. Ventilator ilişkili pnömoninin önlenmesinde bakım paketlerinin etkisi. *E-Sağlık Hemşirelik Dergisi.* 2019; 9(36):32-40.
- Polat H, Ergüney S. Tüberküloz Hastalarında Yalnızlık Düzeyi ve Depresyonla İlişkisi. *Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı,* 2012.
- Ramsdell JW. Medical management of the home care patient: guidelines for physicians. *American Medical Association.* 2007. Son Erişim tarihi: 24.02.2022. Şu adresten elde edilebilir: https://pogoe.org/sites/default/files/medical_management_of_the_home_care_patient.pdf
- Shang J, Ma C, Poghosyan L, Dowding D, Stone P. The prevalence of infections and patient risk factors in home health care: a systematic review. *American Journal of Infection Control.* 2014;42(5):479-84.
- Sartelli M, Mckimm J, Bakar M. Health care-associated infections–an overview. *Published Online.* 2018:2321-33.
- Şahin Tirtil T. Enfeksiyon Kontrol Önlemleri Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim Ana Bilim Dalı.* 2020.
- Tasdelen P, Ates M. The needs of home care patients and the burdens of their caregivers. *Journal of Education and Research in Nursing.* 2012;9(3):22-30
- World Health Organization-WHO. World Report On Ageing And Health 2015. Son Erişim Tarihi: 24.01.2020. Şu adresten elde edilebilir:https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=n-180DgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Organization+WHO.+World+Report+On+Ageing+And+Health:+World+Health+Organization%3B+2015.&ots=uTH5orP0m7&sig=kMp-lesvrwqpNve-AaH5PHfmGuRU&redir_esc=y#v=onepage&q=Organization%20WHO.%20World%20Report%20On%20Ageing%20And%20Health%3A%20World%20Health%20Organization%3B%202015.&f=false
- Yoon H, Kim S, Naseh M, Huang Y-C, Jang Y. Chronic conditions and psychological distress in older asian americans: the mediating role of subjective health perception. *Journal of Gerontological Social Work.* 2021:1-14.
- Tüzün T, Kutlu M, Kutlu Ss, Uçar M, Özdemir K, Turgut H. Yaşlı hastalardaki enfeksiyonların geriye dönük değerlendirilmesi. *Türk Mikrobiyol Cem Derg.* 2018;48(2):112-6.